

ПОСРЕДНО ПРИЗНАЊЕ МЛЕТАЧКОГ СЕНАТА ЦРНОГОРЦИМА ПРИЛИКОМ ЗАУЗИМАЊА ХЕРЦЕГНОВОГА 1687

Млетачки Сенат је у више наврата одао признање Црногорцима који су се борили као савезници Републике против Турака и додијеливао је одликовања, а нарочито у вези заузимања Херцегновога 4 октобра 1687, који је за Млечане био од огромне важности (*importantissima piazza*¹⁾, и којом приликом су заслуге Црногораца биле од пресудног значаја²⁾.

Црногорци су се сем у учествовању у самој опсади града борили и против оних турских снага које су требале прискочити Турцима који су били опсједнути. Они су борбом онемогућили и Сулејман-пашу Бушатлију да преко територије Которске провинције притрчи упомоћ Херцегновом. О заслугама Црногораца и на тој страни постоји докуменат³⁾ који посредно говори о тим самим заслугама. Наиме, 21 новембра 1687 године у млетачком Вијећу умољених донесена је и адресирана генералном провидуру за Далмацију и Албанију Јеролиму Корнеру сљедећа одлука:

„Генералном провидуру за Далмацију и Албанију,

Изразићете у име Сената веома заслужном пресвијетлом господину Доминику Бубићу, скадарском бискупу, пуно признање за његово залагање, настојање и труд око успјешне одбране оних граница у овом тешком рату против Турака. Из Ваших извјештаја као и из извјештаја Ваших претходника јасно видимо колико је био користан његов рад и настојање да Црногорце подржи у добром расположењу према Републици, те да јуначки спријече скадарског пашу у продирању на млетачко тло и у притицању у помоћ Херцегновом — који је био опсједнут нашим сружјем под Вашим руководством — већ га натјераше на повлачење и тиме проузроковаше пад Херцегновога у Ваше руке а у власт Млетачке Републике. Због тога Сенат је одлучио да се на име захвалног признања за услуге које је речени пресвијетли господин бискуп Бубић пружио у тој значајној прилици, као и у другим ранијим приликама на тој граници, исти одликује златном огрлицом и медаљом у стварној вриједности од 400 дуката и поред тога одређује се да доживотно прима по двадесет дуката мјесечно . . .“

Више него као одликовање Бубића, или, као признање заслуга Црногораца у млетачком заузимању Херцегновога — које признање ни на другим мјестима, као што смо рекли, није остало — овај докуменат је од интереса по томе што, ако му се

¹⁾ Јов. Томић, Црна Гора за Морејског рата, Београд 1907.

²⁾ *Montenegro da relazioni dei provveditori Veneti*, Roma 1896, pag. 4.

³⁾ Државни архив у Задру, *Atti del govern. austr.*, anno 1797, fasc. VI, бр. 1029-5.

може вјеровати, указује на постојање политичке везе скадарског бискупа и пограничних Црногораца. У том случају може се претпоставити и споразумна дјелатност цетињског владике и скадарског бискупа у погледу што ефикаснијег отпора Турцима.

Сл. Мијушковић

ПРВИ ПОМЕНИ НИКОЉ-ПАЗАРА И БИЈЕЛОГ ПОЉА

Професор Влад. Петковић наводи да се манастир Никољац (Свети Никола) у Никољ-пазару, на лијевој обали Лима, код Бијелог Поља, помиње више пута у XVI вијеку (од 524-70), и да је у средњем вијеку ту била станица трговачких каравана (**Енциклопедија Ст. Станојевића**). Коста Н. Костић није тачно опредијелио мјесто Никољ-пазара. „Помиње се — каже он — у XVI вијеку и као мјесто близу града Бихора, вјероватно је било тржиште око цркве св. Николе, ако то није само Бијело Поље, јер се једна црква у Бијелом Пољу још увијек зове Никољац“ („Наши нови градови на југу“, 75).

У которским списима, Никољ-пазар се помиње крајем XV вијека. — Јован Бонуловић из Србије, из Никољ-пазара, цариник у Рисну, учинио је обрачун, 21.IX.1497, у име своје и свога брата Браје, са Николом Рашковићем из Пераста по свим заједничким пословима трговачким, а нарочито у погледу неког брашна, које су продали у Млечима Јованов брат Брајан и брат Николин Вукосав. Према обрачуну, Никола је остао дужан Јовану 10 дуката, које се обавезао подмирити до Мартинадне (XXI, 162).

Димитрије Андројевић из Никољ-пазара купио је, 4.II.1543, од Лазара Јунишина Брајановића, настањеног у Котору, 33 књиге штампане ћирилицом за 61 дукат (XLIII, 471). — Овај податак навели смо у раду „Књижевни рад у Боки у Средњем вијеку“ (Стварање, јан. 1954).

Симон Ваини из Павије, настањен у Млечима, опуномоћио је, 3.VIII.1545, Лазара Брајановића из Херцегновог, настањеног у Котору, да наплати сва његова потраживања, у новцу и стварима, од Радослава Поповића из Никољ-пазара, турског поданика, и од калуђера св. Саве из Милешева, у вези његовог (Симоновог) задржавања у Пријепољу, прије пет година, кад је туда прошао са разном робом, и при повратку био примљен и утошћен у манастиру поменутих духовника и ту био задржан због Радослава. Симон је опуномоћио Лазара, да по наплати изда Радославу признаницу; у противном, да се може у име њега пријавити которском провидуру, суду и којој било другој власти било којег мјеста или краја, у вези наплате дуга од Радослава,